

Vaba Tõna
1919.

VABA SÖNA

№ 9

... lüücumine võtab enesele iga töisema kuu ja läheneb kiirelt küpsuse eale. Fõrjest arvustatakse endist, et leida paremaid ja kohasemaid vorme omavahelises seltskondlises elus, organiseerimises ja kõiges muus, mis aga puutub õppurkonda. Veel rohkem on teha tulevikus, sest et ei ole kunagi kättesaadav see kõige lõpulisem ja absoluutne. Selgitada on palju: kooli, kodu, seltskonna, praktilise kui ka vaimlise elu väärtused ja väärnähtused. Kõiges on tarvis selgitavat sõna, tõsist ja vaba sõna.

Tunnistada oma eksisamme ja loobuda neist, arvustada täie püsivusega uusi küsimusi ning mõisteid ja võtta vastu seda, mis puhastustulest selgelt välja kujuneb. Selle kordasaatmiseks kohustame oma häälekandjaid. Üksteistegi tarviduste rahuldamiseks kohustame teda: mõistus ja vaimlised emotsioonid funktsioneerivad õppurkonnas, sünnitades teadusliri ning luulo katreid; nende gi laialilastamiseks lähel tarvis ajavirja. Ühte peal aga silmas püüda: kõik avaldatav peab küllalt küps ja väärt olema, et teda avaldada, muidu hakkame kordama sarnaseid möödaläinud aasta eksisamme, nagu seda oli

„Uudismaa“.

Õppurite sisemine korraldus.

On läinud aegu mööda, mis mitmedki asjaolud muutnud on. On palju küsimusi, mis uuele hindamisele peaks võetama. Üks niisugustest küsimustest oleks meie kooli sisemine korraldus. Meie n.n. Ülemaalse Õp. Noorsoo kongressil sai vastu võetud umbes niisugune projekt: ülemaaks võimaks õppurite seas oleks ülemaaline keskbüroo; ülemaal. keskbüroole alluvad maakondade keskbürood, neile - koolide komiteed, ja neile - klasside komiteed.

Esimeseks: Ülemaaline keskbüroo, kelle ülesanne oleks juhtida kõikide keskbüroode, ringide ja muude õppurite organisatsioonide tegevust. Niisugune keskbüroo on meil olemas, kuid ära teha ei ole ta veel midagi suutnud, peäle ajakirja „Uudismaa“ väljaandmiss, ja kahtlane on, kas ta üleüldse midagi suudab. Sest õppuril on siiski võimata väga anduda seltskondlisele tegevusele, - selle all kannataksid tema otskohesed ülesanded. Teine tähtsam põhjus Ülemaalise keskbüroo eitamiseks on, et ei saa olla see keskorganisatsioon iialgi ülemaaline, vaid jääb ikka ühe linna esituseks, sest õppurid ei või oma esitajaid pidada teises linnas. Sellega jääb see keskorganisatsioon loomulikult ühekülgseks ja tema otsused mitte vastavateks teiste maakondade ehk linnade oludega. Et meil praegu on suur vastolu edaspidisele „Uudismaa“ väljaandmisele, siis jääb ka tulevikus see ülemaalise keskbüroo ülesanne ära.

Teiseks: Klasside komiteed ei ole iialgi kriitikat välja kannatanud, ehk nende eest küll omal ajal võideldi ja raiuti. Klass on iseenesest niivõrd väike kogu; et imelik oleks säält veel mingit esitust. Teiseks ei leia keegi komiteele õiget ülesannet. Vahetunde selgitamine

õppuri ja õppari vahel? Kuid isiklik vahenduste selgitamine toob alati paremad tagajärjed, kui ametlik arupärimine. Ja kui tõesti juba asi nii kaugelt lähed, et kuidagi omavahel asja selgitada ei saa, siis võib selles ^{kohaliku} põdrata keskbüroo poole, kes kaotub asja selgitada haridusministeeriumi läbi. On aga väga kahtlane, et üleüldse midagi sellesarnast meie vabas koolis juhtuda võiks. Klannikomiteedel pole aga üalgi autoriteeti õppurite silmas ja ugavad ainult vahenduste õpparitega. Misama ka kooli komiteed. Pädagoogika nõukogu osavõtmine on sel määral tarvilik, kui palju harutatav asi õppurite puutub. Alalised õppurite säälistumine, koguni häälõigusega, ei või otstarbekohane olla.

Õppurid peavad eneselo looma mittemõne bürokraatlise korraga kindla organisatiooni, mida tarvitatakse võitluses vaenlaste vastu. Õppurite eesmärk on eneseharimine, ja organiseerimine peab ainult selle võvra olema, kui palju ta meie eesmärke parem teostada aitab.

Sellepärast loome endi kooli selle peale, et igaüks ise julgelt enese eest vastutada, ilma iga suguste komiteedeta; et õppurikond koguneks eneseharimise ringidesse, kust omab teadmisist ja vilumust tulevasele seltskondlisele tööle. Ainsaks ametlikuks koguks jäägu siis kohalik keskbüroo, kelle hoolde jäägu ringide kontrollimine ja toetamine, ühiskodu soetamine, pidude reguleerimine ja ajakirja väljaandmine.

A. P. K.

Põhjamaade Noorsoo kongress

kandis täärmiselt piduliku laadi, mis meile eestlastele täiesti võeras. Ei taha ma siin üksikasjaliselt kongressi päevakorda harutada, vaid teen lühikesi iseloomustava ülevaate meie põhjamaade noorsoo üle, ^{mis} isäranis aga Soome kohta maxsee oleks. Kongressiõnne oli kokku kutsutud S. N. L. poolt Väasa linna ja millest pidid osa võtma Eesti, Soome, Rootsi, Norra ja Daani esitajad, olid ilmunud ainult Eesti ja Rootsi esitajad, peale pidupireemaste soomlaste. Kongress sai pidustustega alatud ja kestis kõik neli kongressi päeva samas vihis. Iga olengu, koosistumise järele oli jälle mõni pidulik ettekanne. Need traditsioonilised põhjusemõtted ei ole mitte üksi Soome noorsoos maksvad, vaid neist peab ka Soome täiskasvanud sugu ihu ja hingega kinni. Tuumakam osa kongressist pidi olema Soome N. L. aasta pääkoosolek. S. N. L. on juba 16 aastane organiseerimise töökujataga ja ta peab seltsi täiesti välja arenenud olema. Kuid konstatuurida võib hoopis vastupidist. Aasta pääkoosolek, kus nii palju oleks olnud harutada, mis tehtud ja mida kavatses, kestis umbes tund aega; paar esitajat andsid kohtadelt aru, ja see oli kõik. Suureks plussiks tuleb aga lugeda, et soomlased üksikutesse opositsioonis seisvatesse rühmadesse ei jagune, nagu muil sagedasti kujuneb. Soome noorungu teeb ühemütselt tööd, kuid see töö on iseseisvusetu. Iga organisatiooni, iga ajakirja esotrass seisavad isikud üliõpilased. Kõik noorlinoorsoo iseseisvad katsed on kängu jäänud. Praegu ilmub Soomes ka noorsoo häälkandja (kuukiri), kuid see kuukiri on täiesti lapsiku iseloomuga. Lühikeses silda kuukirja,

si leia meie ühtegi sissejuhatavat artiklit, ei ka ühtegi poliitilist artiklit Soome noorsoo üle. See on aga seletatav: ei ole ju soomlased nii suure rahvusliku, ei ka poliitilise surve all elanud kui meie eestlased.

See oleks lühidalt Soome noorsoo organisatsioonist tööst, niipalju kui sellega võimalik oli tutvumise paari päeva jooksul, mil meie seal viibisime.

Teine tähtsam osa kongressist oli Põhjamaade õhtu, kus iga rahvuse esitaja lühikesi ülevaateid tegi oma noorsoo arenemise käigust. Et mingisugust ühist pinda luua põhjamaade noorsoo keskel, tuldi otsusele, et on vaja ühine ajakiri luua (nimeks kavatsiti „Kongordia“). Päätöimelise asukes Helsingis, kuna iga rahvusel veel oma abitalitus oleks.

R. K- n.

Isiklik initsiatiiv ja loomevõime.

Üteldakse: kool nõuab õpilaselt liig palju - koolitundide arv on liig suur - kooliaeg liig pikk - koolis õpetakse kõiksugust ballasti, mis mitte tarvilik - tuleb vähendada tundide arvu, et anda õpilastele rohkem vaba aega, muidu muutuvad nad tõttisiks, närvilisteks, verevaeseteks, kahvatuiks - siis kasvavad nende hulgas kõiksugu pahed ja salapatud.

Üteldakse: kooliaeg on liig lühike - õpilane omab ulbe ajaga liig vähe teadmisi, praktilsust, jääb pärastises eluvõitluses maha; kooliaega tuleks pikendada 25-kuuaastani (ühes arvatud ülikool), tuleb edendada mnemotehnikat, et õpilane jõuaks rohkem mäleta; ka tuleb õpilast rohkem arendada füüsiliselt, et tas tõsta tahtejõudu.

Õigesti hea oleks, kui kaoksid närvilisus, tõuseks taht-
jõud, õpilane muutuks tublimaks, töökamaks, ideaalsemaks.
See ripub kasvatuses, pärivusest. Enam ei arvata, et laps
on „tabula rasa“; millele võid kirjutada, mis tahad. Ei. Vähele
astub saatuslik pärivus. Kasvatuse ülesanne muutub raske-
maks nõuab rohkem tahtet. Ent kui jõuame resultaatidele, see
suurem on võõm, seda rohkem annab see hoogu. Pealmise
õhukesel vahakorral all on sügavad jooned, kas head või pa-
had – tarvis ainult natuke rõhumist pinnale ja pärivuse
teel edasiantud omadused – head või pahad – tõusevad
lapse hinges. Sinna hingesse kirjutamisega peab olema
ettevaatlik; aegamööda peab aga täitma jooned, milles
peituvad kurjad omadused. Alale jäägu ainult puhtad,
head, otstarvelised. Kuid seni on see läbiviimata, kuni pole
kasvatuse põhimõttis ühtlust, arusaamist, kuni ainult õpe-
takse „lugema“ ja „rekendama“, kuni ei suudeta tõsta huvi-
tust õpilases, kuni tallatakse maha isiklik initsiatiiv; –
õpilasele enesele ei jää midagi otsida – leida – lüüa.
Väieldakse, kas tunni pikkus peab olema 45 või 50 min., kui
pikad vahetajad, kas võib lapsi lasta tulevatel õppida,
kas lubada neile ise midagi ette võtta; uuritakse, kas lu-
geda Tuitsero või Kixero, unustades sealjuures antük väim-
täiesti; tungitakse ainult kuivi reeglid – see edentada
õpilases loogilist mõtlemisviisi. Ennem aga surmab see
tervet mõistust, ühes sellega korras mõtet. Nä mõnigi

juurdleleb mnemotehnika kallak, et õpilasele veel enam valmis lauseid ja arve pähe taguda. Kuidas võib siis veel neist järele õpitud arvamistest, mis vast õpilasele endale sagugi ei vasta, kuidas võib neist arenda selget, individuaalset lähenemist?...

E. K.

(Pärnelt)

Kroonika.

II Harjumaa õppiva nooresoo kongress

peatase oktoobri kuu lõpul (arvatavasti 26) ära. Päevakorras on muu seas: Õppurkonna organiseerimine uuel kindraliselt: a) õppimise omavalitsuse küsimus, b) ringid ja õp. kodu, c) ajakiri, d) õnneabi ja teistest asutustest, e) pidud.

Õppuri ja üliõpilase vahekorrad,

Õppur ja väljamaa noortegid.

Õppur ja seltskonna tegevus, ja m. m.

Edaspidi antakse teada täielik päevakord. Kongressist peaks osavõtma ka tegevusi kooli ja hariduse alalt.

Laadivate valimine koolidest kongressile tuleb minnava aasta arvukul, ainult selle erandiga, et valimisi toimetatakse 5 aastat klassist peale.

Noorte päha.

Setsembri kuul, enne koolitöö lõppu kavatses keskbüroo korraldada kõigide Tall. koolide vahelist ühist pidustust, mineva kortsu „Noorte päha“ eskerujul. Seal tahtmisel ja ühisel jõul suudaksid Tall. õppurid küll ühe kenama ja noorusvärskema piduõhtuga valmis saada.

Ringide teaded:

Tall. õp. nooresoo dramaatilise ühingu valmistub „Parveproistega“ esinema.

Õppurite ajakiri „Kasvatus“

esineb omas juhtkirjas sarnase lubatusega õppurite iseseisva tegevuse kohta:

„Nooresoo liikumine on sotsiaalse kasvatuse mõjuvamaaks teguriks. Seda ideaalide rõhkust, seda jõu küllust, seda ohorimeelt, seda elurõõmu ja seda elutõsidust, mis nooresoo liikumist leidub, tahab „Kasvatus“ käsitleda sellaks, et seda püsivaks teha, et seda vanul päivil veel jätkuks: noor olla! Nooresoo liikumise edendamise ja juhtimine on „Kasvatus“ sümpaattisem käsitus.“

Loodame, et pea terve õppurite ühik jatkumõtte omandab.

VABA SONA

N° 3.

Kus on see põlev tahtmine, soovide ja ideaalide rõõmus, elav tegevus, ettevõtte väim, mis paneks noortel särama silmad, õhetama näod, mis värskeindaks kõiki, mis kihutaks elu ka nisse, kes juba koltsund, pehvastund, kes surmiselt labastud, kes niisama venitavad põlvast päeva, kes tõttavad mööda otseid ja kõveraid teid diplomidele? Kas on mais tahet midagi teha? Kus on nooruse julgus, lootus, rõõm, viha - tegevus? Liikumine on elu. Sündimine ja surm on liikumine. Elu on liikumine täis hoogu, südameste pildivimine, tulileen. Kui jääb järele sest ainult tuha, siis jääb järele ka teadmine, et ka kord leegitend, põlend, liikund. Tahas õõgnavalt tulised, kõrvetavaid sõed - mälestused mõnusaist aegist, mälestused tegevusest, liikumisest, jäämused leegitumisest - elust. Tahast kõuseb leek, süttab mit elu pärijaisse... Meie noored pole veel koltsund, mis oleks siis vanad? Kas peavad meid tagasihindama vanad? Kuidas meid? Kes meid sulle proua tulijooni ette ja taha tõmbama.

Kas on meid väsitavad segased ajad, koor-
 man võitlus? Vast oleme pettunud piinetes,
 meestes, elus - mis? Ei. Seda ei tohi olla, üks-
 ki ei tohi olla niimi igapäevases kolitus-
 juba mälestuste pärast, mis sunnivad veel
 pettumust ja valu. Toored! Näidake, et teie
 on elu - võtke midagi ette, tõmmake kaasa
 ka teisi! Tehke, mis teie, ärge olge aga loinud.
 Tahake, kas või võimatut, kuid riippes käed
 ja maha madalad mõtted! Tehke midagi
 ära, et keeks tegevus, paistaks päike, et tõu-
 seks tõnn ja kalmistaks mees, et tunda tormi-
 elu. Kui muud ei saa, siis kiskuge meeste
 vahel, töötage, murake, raiuge, nii et alas
 kõnnab ja sõdemed lendavad - näidake, et
 olete tulipead, täis lootust, tegevust, tahtmist...

HONORESSILT. Õppurite tegevuskava lähiva-
 dates, otsustas Harjumaa Õppi-va
 Hõorsoo II kongress 1) et anda O. N. ühemaalist
 keskkooli ühel alustel, milta praegu töötab.
 2) muuta H. O. N. keskkooli Tal. linna O. N. kes-
 kooliks, kes töötab kongressil avaldunud sihtidega
 ja mees initsiatiivil. 3) et anda koolide ja klas-
 side komiteesi, mis süsteemi, mil lubada aga
 töötada, kus sees tarvidus. 4) soovitada T. O. N.
 keskkoolile lähivõia juba lähemal ajal väi.

keste ringide/estkätt kirjandus ringid/juundamist, seal juures andes võimalust eriringide tekkimisele ja töötamisele üksikesse kogudes.

5./ astuda õpetajate ringkondadega ühendusse „ühiskodu“ sootamiseks. Selle läbiviimiseks tuleb keskliidul tingimata irummid soetada.

6./ eitada „Muolismaad“, kui keemilisi ilmusid trükitud ajakirja, leidis võimaliku olivat väljaandma trükitud ajakirja selle järel, kuidas koguneb küpset ja laiema teie ringkondadete ettekanne väärilist materjali; ajakirja jaoks aliraha nõutamiseks saamine astuda.

7./ kohustada keskliitu väljaandma schaplograferitud ajalehte.

T.Ö.N. KESKLIIT.

H.Ö.N. II kongress, mis arapõeti 12. I. Tallinnas linna naisgümnaasiumi ruumides, valis enda seast 7-me liikmelise T.Ö.N. Keskliidu.

Stagn juba kongressil antud juhtnõuadest näha, tõutab keskliidu tegevuspõld olla palju laiem ja viljarikkam, kui see oli end. Keskühool. Keskliidu sisseu ülesanne on soetada õppimise ühiskodu täiel ulatusel. Selle teostamiseks oldakse juba kohaste ruumide otsimisel. Bestkätt on sellis ajas läbi näakiruisi peetud õpetajate ringkondadega

kellel samuti murevad riisumised.
Loodetavasti töötavad õpetajad ja õpilased
edespidi näsilõues, et omale juba lähemal
ajal soetada eskujulkimise riisumised.
Teisels on kavatsusel ellukutsuda teverida
mitmesugustel aladel töötavaid koolidevake-
lisi ringisi, kelle asupaigaks olens riisukodu.

Keskliidu juurde koosteti ajalehe toim-
kond, kelle ühisandeks „Vaba Sõna“ korralik
väljaandmine. „Progressil valitud T. Ö. K.
keskliidu liikmed jaotasi omavahel ame-
tid ära järgmiselt:

esimees Georg Koor.

— abi Otto Jürgens.

Kirjatoim. Edgar Kant.

— abi Linda Antje

laenuhoidja Oscar Sepp

— abi Paula Ilves

arhiivariisus Georg Poom.

T. Ö. K. Keskkliit asub ajutiselt linna poeplast
gümnaasiumi ruumides.

Toetage < CONCORDIAT >

simusel põhjamaade õppiva Noorsoo kongre-
sil, mis heinakuul s.a. Soomemaal, Vaasas,
arapeeti, otsustati väljaandma hakata
põhjamaade Noorsoo riisist häälekanalid

Sõjanna ilmus parallelselt Eesti, Soome ja
Rootsi keeles. Kinnu jaotakse mainitud
ajakirjas ühetasa kolme ehitähendit riigi
vahel, samuti ka väljaandmiskulud. Lähemal
ajal on Eesti noorsool põhikapitali
Eesti osa tasumiseks 2000 Soome marka
tarvis. Eesti noorsugu pöörab kõigi pooli
palvega toetada annutustega noorsoo trükk-
kandja «Concordia» põhikapitali Eesti osa
korrapanemist. Korjandus lõpetat. 1. nov. s. a.

-n-

SAATE.

19. X.

Tänavune kongress leidis eriti elavat
osavõtmist. Juba tihedalt aega enne kongressi
algust on sadel saadikuid ja kinnulajaid
tõngel täis. Suur hulka on niisama, etu-
dusile tulnud, et teiste „janti ja jägaluist“
kauda, kuid kongressi käik rõõmitab, et on
küllalt ka neid, kes asjast inimest huvitat.
Päevakorral on mitmed tähtsad, õppus-
konna ellu puutuvad, küsimused: õppus-
konna organisatsioonilise muudatuse, ühise
kodu, ajakiri j. n. e.

Kõnetati arst H. S. N. Veenhües esimeses
ja arst kongressi lühikeses sissijuhatuskõ-
nega. Üldine kokkuvõtte trükkide
mõned valusad teemad, mis käik kõne-
leja lõpetab hoogalt, pildudes üld ja üles-
kutsudes noori tegevusele, et „vähikes
kasarad, vaiminivad ja veirakad“...

Valitakse kongressile 2 juhatajat. Üks
neist arst juhataja ja teine noorale ja kongressi
tegevus lähel edasi. Kongressile on teavitusi
tulnud mitmeltki poolt. Kooliõpetajaid
on tänavusel kongressil palju (võrreldes
ediste kongressidega, mis neid oli õpetavate
mitte üht). Nende teavitused kongres-
sile, nende julgustus ja noorsoo liinumisele
oleksid aujäre. Kongress omandab täieliku
ma ilme. Mitmed pool soovitanud, misel
nääratus ja heameel.

Kooliõpetajad loodavad, et edespidi
õpilased ja õpetajad saavad rõõmsas meele-
sõns tules rõõmilt õpilastel rohkem usal-
dust sünnitavate õpetajate vastu. Üks kooli-
õpetaja soovitas noortele koguni mitte
järele anda, - see peaks hea. Õpilased omalt
poolt soovivad, et õpetajad on vastutule-
matad, seda näitavad selgesti see, millese

valvaga saadi muuhugi kongressi pidamiseks. Päevakorras on keembüroo aruanne. Aruandja kõneleb, milliste raskustega tuli võidelda keembürool ja et ta mõik on kaalunud teha, mis võimalik. Kõneleja soovitas võtta * jätmata muu jõuga müüdi, kus seks paarim ja kohasem aeg. Eruu karistas ka edukat õppuute organisuuriuist rütuuas- liseil kongressil vüüatöötet korraldus, organi- seerimise süsteem, mis kokkulanges praeg. * ainas. Sedasama soovitavad ka teised, nuna õpetajad ja mitmedrei õpilased klassikomi- teid süüdi kaitsvad, nuna te vüügi ette- tüuü. Muu mõte, mis hindamine vüüdit- rohkem, vast selleipärasel, et ta mis ja veel lähikatsunuda, ta on rohkem tähtvüüdar ja huvitavamuügi - sellejärel siiska otus.

*

*

*

Peale vahuaega on saad endist vüüsi tün- gil töis: kongressi huvitavamuü oosa on veel res: kõned ja referaadid. Huvitusega vüüladaks kõnelejad, mis mitmeid asju käsitavad.

*

*

*

Vüüldiselt nüüil aga, et endised teqelased, mis mis astvüüdarajains oluud, et need

on väärin, et veel on aeg näis uskvoollist
lahkuda. Siis kongressil tahetakse veel
näidata, mis on need suutnud teha ja
mis maad veel teeks. Indised usvedajad
on ustretute es, näeks huamulega, et
meid tavadaks... see hõltsert onsaadi,
on teine asi...

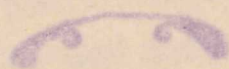
-K-N-

Täna.

Draamatate.

«PÄRVEPÖIST D»

Kroonika.

Hommel, 21. okp. on liima poeglaste
gün masinini muumid, (kolmandal
korral) T. O. K. Keskiidu. Kosolen, kuhu
muutakse ilunida kõiki Tallinna koo-
kides olevate kirjandusringide esitajaid.
Hoosol' su algus kell 14.

21. oktoober 1919 a.

Im. T. O. K. Keskiidu kolmas esil.

VAHA SÖHA

№ 4.

Loomulikku väärtsi - õpilase ettevõtet, püüdeid-hinnati seltskonnas ja õppainornas loomuvastastelt, liig madalalt. Nüüd on näes nende väärtsuste ümberhindamine. Edenevise alustegurisi - ettevõtet, isiklist algatust, vabalt valitud tööala, töötahet, huvi, loomist, loomisrõõmu - hinnati alavääriliselt. Mis oleks noorus tegevuseta, rõõmuda? - Huvi, õõnes, haige, sumud... ümberhindamine peab taandama nende tegurite loomulikku väärtsust, peab hindama kõrgemini seda, mis kõrgema väärts.

Vaatamata vastutöötamisele, töötades loomuvastastes oludes, muutis õppiv noorsugu süski omi soove ja püüdeid läbiviia, muutis väidata omi püüete kindlust. Nüüd on selge mõtlemil isiktest-kahtlustaval poolel, et isiketele vastutulek, vastastikku toetamine ja ühiskooos töötamine on kohasem, kasulikum, parem. Seni oli nii - siit peale aga teisiti! nii oleks meie hiiid. - Vaherordi ei saa järsku muuta, eriti niisugust kollektiivset mõtet, eelarvamist. Ent see enneriputusaege vaade, see igavene heitlus „isade ja poegade“ vahel „vanade ja heade aegade pärast“, vanade ja noorte itnavaade vahel on lõõmud juba kõikumise omal viidaval alusel. Vast küsite, kas võib üleüldse sarnane võitlus lõppeda, sens on tarvis veel aega, sõelumist, võitlust. Vastaksin: usune. Usune, et mõlemad pooled jätavad omale õiguse, ent sealjumes teisele mitte

vastutöötaads. Leping mõlemite poole vahel on aate-
lisem, lootusrikkam, lubavam, kui see ajalooline
ilmavaadete heitlus: vanad - noored. Usune, et mõ-
das on aeg, kus õpetajat „vihati, kuid kardeti” —
oderint, dinn mehvant. Mikspärast kahtused,
kaugkaalsus mõlemil, valehäbi ühel, võlav seisukoht
teisel pool. Sel oli omna põhjus; kaob põhjus, selle järele
ka järelolus.

Paras silmapilk on kaduv: sellespärast on ootami-
sest küll. Pole ju mingit vaenu, vastutöötaamist õpilase
ega õpetaja vahel; kus ta olemas - usune, et see seal
ettekujuvus. Minevik on mälestus, olevik siin, se-
neb, tulevik on usk paremusse.

Rühivad nii õpilane, kui õpetaja ühisele sihile.
Hautagem siis omavahel, kuidas saaks seda teed kōa
et üns ü astuks teisele varba peale.

Ühise sihiga - kasvatusel, elu enese pärast - armava
näht õpilane ja õpetaja, muustades mineviku tontku-
mis tekkimiseks hauglase trahekorras, uskudes tulevikku
tegelikult nägemise ja kõnakeel ning tal ühemeel...

Ringis ja Ühiskodu.

Kagu juba kongressil avaldud juhtimõttist selge
omandab meie õppurkonna liikumine järkjärgu-
ikna tõsisema ja kindlana kujn. Senistes kaasa-
katsastest tegevusviisidest avaneb laialdane tööpõld
laialdased vaated tulevikku. Meie noorsugu, kes sen-
oluotes töötama ja liikuma pidanud kui tegelane,
võõralt vastutullakse, pühkab omi sihtile ja tegev-
anda paremat kõnekõnna. Ses mõttes oleks esimeste
olukorra parandusteks sammud, mis D. K. keskele
juba astunud, ehk mis ta kõige lähemal ajal läbi
nimelt: „Ühiskodu” ning mitmesugustel aladel

töötavad koolidevahelised ringid. Seni funktsioneerivad klasside- ja koolide- ringid ei suutnud täita omi põhiülesandeid ja rikkusid sageli oma loom tegevuse tõttu paljude õpilaste vabade ringitegevuse ja noorsooorganisatsioonide kohta üldiselt. Suuresti noorsoo- ja väinuste ringide tegevust nende ainulise jõu puudus. Et aega suuremaid ja elujõulisemaid ringe ainult ühainud, siis tavalis juba kongressil mõtte tööviljakuse tõstmiseks ellukutsuda suuremaid koolidevahelisi ringe. Täbikarutades ühisringide arutamise- nismust ja võimalusi, leidis D. N. kesklit tarviliku olevat juba lähemal ajal asutada järgmised koolide- vahelised ringid: eestkätt üldine rahandusline ring, millele juba kesklid korraldelt koosolekul põhi- põhikõrg- siis teadusline, spordi, muusika ja taide ringid. Dramaatiline ring, kes kõige aeg tegevus- ses, jääb täies- endisel alusel lootama, kui õppiva noorsoo organisatsioon. "Ühiskodu's"

Et üldised ringid oma ülesannete kõrgusel seisaks, siis on tarvis, et neil oleks alalised nummid, ühine asupaik. Siin ei saa leppida mõne kooli- tolmuse klassi ruumiga, millega senistel oleudel täbikarutaja mis võtte saadi pika nunnimise ja- palvega, mõnikord ka mitte. Inimvõlt on tar- vis alalised nummid ja see oleks ringide "Ühis- kodu" - nismuugne kodu, kus iga õpilane ennast tõesti kodus tunneks ja kus ta omi huvidele vastava tegevusala vest leiaks. Nummidest peaks olema "Ühiskodu's" suurem saal koosolekuteks ja igale ringile mit- oma ruum, mis saas ka keskraa- matukogu ja lugemistuba. Keskraamatukogu oleks tarvitada kõigile "Ühiskodu's" arvatele ringidele. Peale selle oleks "Ühiskodu's" nismu- sugused näguriistad, katsete- ja jõukarastuse- abinõud. Ühesõnaga, "Ühiskodu" sisesseade oleks

huvitav, mitmekesine ja noorte rahane. Kõik
kõiksid. Uuepid. teatud päevadel. Sessioonid töö-
tassid ringid käiesti iseseisvalt. Ühiselt kor-
raldaksid ringid; noorsoonid, komeetuis, kontse-
rt, noorte pühi. Ühisnõu ei jää riiki ringide
konnutuleku kohaks, ta ei ole terve meie õppe-
nooruse sead. Ainusid siis on ka oma alltan-
de mõnused.

J-R.

—TAIDE RING—

See on meie õppurite seas, igasuguseid
ringid: kirjanduslikud, teaduslikud ja muud.
Asutamata on ainult taide ring — pole ainustki
ühingut, milles võiks astuda kunstist huvitatud
õppurid. Põhjus, miks ei asudetaid taide ringe, on
see, et kunstist huvitatud õppurid on väheki-
mused, kes ei taha kunstist kirjandusest. Teinekord, kunsti-
ringid võivad töötada ainult need, kes sead tõesti
huvitavad ja seeläbi. Need õppurid, kes
huvitavad kunstist, on laialt ühes-
kõrges koolides — seeläbi oli nende ühine
suurest raskusest. Aga nüüd, kus meie asu-
mas on veel alusel ühisel ringid, tõuseb ka tun-
giv vajadus ühise taide ringi järele. Koolist sa-
vutet ja õpetust õpetus on nii rasked, et sel-
le ei saa seegi vajada. Muudkui kohaliku
õpetajad ja õpetajad ei saa üheski on võimata
rasked. See jääks taide ringilest suurus
üksikud. See on ühe näide, kes kunstist hoi-
s. Et huvitatud, ühise taide ringi asutamise-
seal, saame töö teha kergemates oludes ja ühtelt,
mis on tähtis.

d.f.

taaritamist võimaldab rahuarvuline raamatukogu, mis tekitab. Ühisring on nä aineliselt tugevam, mis koostamine.

Keskliidu eesmärges tutvustab koostajaid ühisringide ja ühisnõu korraldustega. Keskliit koos ühendab ja korraldab liiki ühisringide vahel. Ühenduse ringi kaitses ühenduse olemas ja ilukirjanduslike aja-riija väljandamine.

Lõpuks järgnevad valitud asutavate toetavate, kellele aidata koostamine õigused. Tähti saavad: n. Karna 99, is Pärt 98, n. Zeller 96, is. Veimer 82, n. Kootni 80, n. Klemm 79, n. Blummann 71, is. Vünalt 68, n. Ilves 59, n. Krahe 57, n. Vot 45. Seeja ka 7 esimest. Koostamine lõpet kell 5.50.

T. O. N.

Üldine teadusline ring.

Pühapäeval, 9. nov. s. a., kell 5. p. l. on keskliidu korraldusel liigra koostamine ühisringis, (kloostre täht / T. O. N. üldine teadusline ringi asutamine koostamine. Koostamine päevakord on järgmine:

1) Koostamine juhataja ja kirjatoimetaja valimine.

2) Kõne:

a) Teaduse tähtsus.

b) T. O. N. üldine teadusline ringi tähtsus ja tegevus.

3) Lõpivõtmeline asutavate ringist. 4) Põhikirja läbivaatamine ja kinnitamine. 5) Valitud põhikirja järel. 6) Liikmete registreerimine.

Koostamine ilmuvad kõik õpilased, kes asjast huvitatud ja tahavad ringi tegevust toetada. Ringi asutavate esimees ja teaduse edendamise ringi. Ringi tähtsus on

huvitat ja mitmekesine. Ringi tegevuse aluseks pole riigikooli koolitus, vaid teaduslik üldine. Ringi tegevuskava oluks järgmine: a) koostamine referaatidega ja loengutega, b) ekskursioonid ja reisirühmad kodumaa tuntuimade muiniste ja koolitusvõrde korjamiseks d) teaduslike raamatute kogv arutamine e) teaduslike ajakirja väljandamine (käsikirjas ehk schapirograafiline) g) laboratooriumi ja observatooriumi asitamine jne.

Teadusline ring peaks "ühiskondliku" raamatukogu õppurite üldiselt vajandatsvõid, ringi eesmärgu aga osavõtmise "ühiskondliku" teadusliku ringi. Asutav ring, mis üldiselt, on koolivaheline, et koguda rohkem jõudu üht-korral. See saavutatakse palju suuremad tagajärjed, kui üksikult kirjutades, viitades riikides ja viitasa koosisuga. Pealigi kutsutakse õpetajad ringi tegevusest osavõtma, näit: loengute pidamiseks, ekskursioonide juhtimiseks j. n.

— TEATED RINGIDEST. —

7.0.11. Üldiselt kirjandusline ringile otsustasid teha oma varanduse ja raamatukogu järgmise koolitaru: 1. Linna koolitõde gümn. kirjandusring, 2. Realgüm. kirjandusring, 3. Vastikolmi eragüm. vanemate kl. kirjandusring, 4. Linna poeglaste gümn. kirjandusring.

7. Vastikolmi eragüm. vanemate kl. õpilaste kirjandusline otsustas ringi tegevust lõpetada ja hinni varandusele anda kooliõde korral-

duuse. Ringi töötas maas arstid, väljakuuldsed van.
rel. õpilaste näitlejaskonnad. "Vox diei PVLIT" (õhuanio-
graafidult) ja iluninjandustist ajakirja "Koolis"
(näitekirjas). "Vox diei" ilmus üleüldiselt 20-nes num-
bris, 600-700 eksemplaris. "Koolis" ilmusid nel-
korda, millest viis arstidele. Ringil oli
võrdlemisi suur naamatroogu, millest 800 naama-
trogat. Ringi varandus läheb üle keskkõhku korral-
dusel osutatavale üleüldisele kirjandusringile.

* *

Üleüldise teadusliku ringiga otsustas ühineda
I Realgümnaasiumi teadusline ring.

Teadusline "Koolis" ühendusi naamatroogu läheb üle
"ühiskonda" naamatroogile.

T.Õ.K. üleüldise teadusringi asutamiskorral-
dus meilapäeval, 6. nov. s.a., kell 2. p.l. keskkõhku
ruumides, linna poeglaste gümnaasiumis, kogu-
dal korral.

16. nov. sõidavad Tallinna Soome, Rootsi ja
Draami ühikud, et lähemalt ajalehti "Lõuna"
üle läbirääkida. Sel päeval on na Tartlasti oodata.

T.Õ.K. keskkõhku palub "Concordia" mees taimetaru-
korjandusele lasti ühes vajatus rahaga kõige hil-
5. nov. Lõuna trükk.

3. novembril 1911
Tallinn T.Õ.K. keskkõhku teaduslikel.

VABA SÕNA

15.

Mööda koljusid radu, pimedatest padrikutest läbi, meelitaval minul ja õitsvates aidades liigub võrus - aatele. Otsides olemise ja minnuse põhjusi, ilmat ta tegusid, õnne. See liikumine kasvab ja vaob - kes tohib talle seda sulda, teda taksitada? Hiil on vaheri momente, kus loobutakse sellest. Need on minutid, mil puhatakse väsitavist piirdist, silmapilgud, mil saavutet liig lähedale seatud sihid, ajad, mil andidakse inimesisusele. On niillalt aegi, kus ei vahulda noori ei nool ega noori, ei seltsilised ega elu - need on ajad, täis raskust ja pessimismi. On niillalt aegi, kus niimitakse aatele - tegusid vaimustab noori, kisub endaga kaasa - need on ajad, täis elavust, tege, tuld, soove - neid ei kohjatu, vaid mälestakse rühma rõõmuga, elavas meelituses. Hiil segab tõelikus seda inimest unenägu, seab teda netti, rõide...

Noori on legionid, need ei kao iialgi, iirka vihvad nad edasi, vastumata taksistustele - ise netides, ent vabad... Noortel on aarde. Need tahavad võimalikult igamihkselt arenda, parandades inimest: esimene moodustab individualiteeti, teine suursugustab inimest. Sellele laske meid elada! nii pööravad noored

vanade poole. Siin on vahel aga ristis,
mitte ühesaamine raskus - noori, nende piirid ei
ei mõistata. See sügav ristis - vaar - peab kinni
kasvama, - nimmid lõpperad kõne ülemineku
kõrgele tava jaliselt. Õpetajad - vanad - mõista
meid enam vähem, nende simpactia on
meie pool: on ju õpetaja aarde üli inimene, õpetaja
ilmsel tulevikul, na ju nooredki. Ent paljud õpe-
tajatest pole niisugused; nad on ajdiselt sesame-
tis, ettevalmistudes kergemale, sümmea sissetule-
kuga ametile, äri - need pole õpetajad: nad ei
taha üliinimest, kelle vahi neid juba hirmutab.
Ent siin kaab üle: õpetaja ja õpilane on ükstei-
sile käre armud, et koos edasisammuda tihisele
aiale...

Mis meil puudub, see on seltskond - ta ei tea
noortest, noorte liikumisest niidagi, ta ei usu selluse
asest ta on liig hallitand, liig kopsitand ja prakti-
line. Üldiselt võib, et meil puudub vahe-
sõna seltskond. Meil on palju papasi ja man-
dasi, aga võta on emari ja isari... Seltskond on
aga meil niisuguse partiveitluse ori.

Vaheli kinnustakse ka seltskonda poole-
hoiet noorte liikumisele. kinnipidumisel-
-sivi ei pääse otskohesest kustusist - räägitakse,
vaidelakse, isegi lubatakse. Parast (mis eriti tähtis!)
leidub aga nii palju vig. - mis naskesti üles-
kõrvaluvad pisikesed headuse teonere. Ometi
on selge, kui suurt jõudu armaks noortele selts-
kondline toetus, ohutus. Kivi see olemas, siis on
vaherind otskohene, looruline, julge - siis pole

ka pimedust tegevusest. Nõutakse oleks seltskonnas
nol kerge vastutulla noorte piiridele, asutada
«Noorte Koolu», milleks tarvis kohaseid ruume,
mitte tolmuneid klassimuna, kus peab võitlema
koolitundrituga, vaid noortele kohast, kodust
maja. Meil tullakse aga tavalikult vastu kiht-
tiselt, aimatakse noorte liinimises asjata aja-
raiskamist, kahtlustakse noori kui moraalis-
langemuid - kuid jätkes juba! Teil mestel on
etamoraal, teil pimedub aine moraalist, ehk
nill pime eluga...

Muul mail ollakse meist es, - seal seatakse
üks kõrgemad asted - aga meil ei saa niiruttu
kõrgemale minna. - Mis? kõrgemale? Kõrgeku
kõrgeid piiride? Kõrgeid ehmatand seltskonnaliige.
Kõrgemad seltskonna all õgavad noored, kiretades
kõrgemaid - kui vastut. lase tolmuneid ajudega,
plekkinud mõttiga, igapäevase maitsmiseluga, raha-
jahiga, et muutseda naisele liinunahknanasu-
mat, end noortele näidatav askeetidena, noori
kahtlustades langemuis (seltskonna moraal!)

Vaherõel seltskonna ja noorte vahel on
äärmiselt tume. Noored peavad seda selgitama,
ka seltskonnalt eotame meile ahne rõtt, lootes,
et see kindlas kõi pole. Noorust elustavas tules-
valatakse ini, nese iseloom - seepärast ei tohi seda
tule! kustutada, ei tohi teda karta, kui seltskon-
nale kahjulikku jõudu - iasne teda vabalt
põleada - muetsugevaid, et materjaul, mis
sell ajal valatakse noortesse, oleks kiellalt
võõrutus lre...

Ei ole suurt tähelepanu tuleks ka riigi valitsusel
juhtida noorsoo liikumisele ja niivõrd. Siin
pole ükski töö, ükski ühendamise, vaev küllalt
raske, raskis ega noormees. Praeguste noorte kätte
jääb riigi tulevane saatus. Siin meie noorsugu
seks ettevalmistamata ja koguni loid - see ripub
ju palju seltskondlikust t. k. ühusest, vaatest noorte
liikumise peale - siis on kõik praegused oh-
nid sõjaväeljal, kõik praegune heitlus, töö
asjatad. Mis kindel saab meile, et meid riik
ka tulevikuks jalge seelab, et ta rohkem
võtab meid nõuetele ja soovidele, et kaha-
naks ja kaoks seismised tülid, et tõuseks
tõelise kodanik, kes ei unistaks tülitavatest
ideoloogiatst ja ühetavalisusest, ent kes püüaks
tegevusele, kel poleks üksimõeldusust...

Ette võib kindel saada vaid noorsugu
- kas on see niivõrd kindel selge? Noored püüavad
sõnapooli, seltskond seelab aga ette ümbliku
võrgud, mis võtkest süsindes ja noori põõsa-
tanna kahtlustades. Seltskond! silmad noorte
pooli - siin on teie tulevik!

Mis on tee tulevik?

Juba hakkas õigepooli endas valitsema arva-
mine, et niivõrd võiks jätkata ainult üleshitavat
tööd, sest vanad on meiega, et mõlemad pooled
- noored ja vanad - tahavad ja suudavad üleschi-
tada kodu ja riiki, mahajättes tüli, w. vanad.

Siid tegelime kujuneb asi hoopis teisiti. Ühte-
pühku naabavari noored siin ja seal, et nendega
ei tulda kaasa, oldakse nende vastu külmad,
isegi vaenulised, et võini noorte piirideid kutsu-
tanse s. m. h. t. a. i. a. Udimi tüütav noori see iga-
päevane „nõrimine“, et e. id. l. e. muutseda meeme
või muud. Kõigile selbe i. t. l. d. a. vastu, verid katsu-
tanse noortele selges teha, et see töö väljaspool kooli
olla tarbetu ja kahjulik. Räägitakse, et õpilasel
juba kooliski küll olla tu. i. p. i. d. a. , seepärast ärgu
õpilased asjata jäntigu nende „koosolekutega“
ja ettelugemistega, see jätta õppimise“ s. l. e. p. l. a. i.
nile ja lõkkavad ümber õpetaja pühakud sel-
tused. ja, lõpus, kuigi nad surelansid mida
ärataha, mis kasu sest k. s. a. o. n. - j. ä. t. k. u. s. e. t. ü. h. i. ,
igal ajal on oma aeg!?

Olga õpilane lööb k. s. a. „sääraste pädagoo-
gide“ seletusele, rehib e. i. , tegutses ja suredab ka
midagi teha. Teda ei rahulda need igapäev-
trahitööd ja võtted, et teda paigutakse kui
tinaseoldatit paigast panna, ihua, et ta oma ava-
mist k. s. l. d. a. v. e. l. a. n. s. e. . Koor tahab välja sest
haremast õhukommast - ta püüab mitte, paremasi.
Tulge ühes, s. l. a. n. i. , ärgu v. e. l. a. n. s. e. a. s. i. t. a. s. i. ! n. i.
pöörab ta v. e. l. a. n. s. e. p. i. l. i. . Tee pole v. e. l. a. n. s. e. -
t. a. n. e. t. ä. i. s. k. o. n. a. r. l. u. s. i. j. a. v. a. k. a. e. d. .

Edasi! mitte reuma jääda! vanad pravad
nägema noorust, täis jõuolu ja tegevust -
noored elavad paremale tulevikule! Mis väike
kodu on alles asumisel, riik on k. s. l. u. o. l.
loogim. s. l. a. n. i. k. e. !

KROONIKA.

15. s. k. p. homm. 10-3. puoti ära maakonradade
Õ. N. keskkütude esitajate ühine koosolek. Päevakor-
ras olid tähtsad õppurkonna organiseerimise
puniturad küsimused, noorju maakonradade
ja ülemaalse keskkütude tulevane kuju ja
ülemaalse kongressi kokkuvõttesumine.

Aruandetest nähtadelt selgus, et maakon-
dade keskkütod pole suutnud midagi araa-
teha neil alustel, mis ülesseati esimesel Õ. N. üle-
maalisel kongressil. Selle tagajärjel on mitmel
pool keskkütod kadumas, sest neil ei leita
tarvidust. Seda toonitasid aruandjad Rakverest
ja Paidest, kus õppiva noorsoo tegevus koondumei-
ringidesse. Sama lugu on Valgas. Ainukesed
kohad, kus keskkütod endile tegevust leidsid,
olid Tartu ja Pärnu. Ka siin kaldus keskkütuo-
de tegevus suuresti nõvale neist juhtimõtetest,
millele asetati keskkütode tegevus ülemaalisel
kongressil. Üleüldiselt oli selgesti näha, et iga ma-
konna tegevus oli ne juured kohalike ühede
järele.

Uue tegevuskava läbiarutamisel toodi ette
palju uusi mõtteid. Oldi sellega nõus, et noorsoo
organiseerimine tuleb sulle alusele saada.
Süüti soovitati seda Tallinnas Õ. N. keskkütude poolt,
kes ka II ülemaalisel kongressil on ettepanekuga
esimes, mida ta juur osalt läbiviinud.

II. Õ. N. kongressi kohaks määrati Tallinnas
ajaks 3., 4. ja 5. jaanuar 1920.

Põhjamaade Õ. N. esitajate nõupidamine
"Concordia" asjus.

15. 9. 1919. kell 6. p. l. peeti Tallinnas, Haridus ministri
rii miinimides, Põhjamaade noorsoo esitajate
nõupidamine Põhjamaade noorsoo hääl-
kandja väljastamise kohta. Nõupidamisest
võtsid hääleõigusega osa Eesti noorsoo poolt
K. Muts ja H. Juhanson, Soome esitajad Anttila
ja Forsman, Soome-Rootsi edustaja Tõtkermann
ja Daani noorsoo poolt üliõpilane Volontis,
õnneõigusega maakondade keskkomitee edusta-
jad. "Concordia" ilmumise nähes väljastades. Üksik-
anne oleks Eesti-Soome keeles, teine Rootsi keeles.
Toimetused arves Helsingis ja Upsalas. Weid ühen-
daks keskjuhatus. Esimene väljaanne ilmumise
3000 eksmplaaris, teine 6000-es. "Concordia" heaks
kõnnipandud kapitali läbivaatamisel selgus,
et Eesti oli seni kõige suurema osa katnud,
umbes 7000 marka. Esimene "Concordia" num-
ber ilmumise juba jõuluku. Koosolek lõppes
kell 8.

F.

J. O. N. Ü. Kirjanduslise Ringi

praegusele peeti ara 9. nov. 1919. linna Naisgümnaa-
siumi ruumides. Asutava toimikonna poolt välja-
tõttel põhjuskiri võeti ~~...~~ muudatus-
tega ~~...~~ vastu ~~...~~. Selle järele
asuti ringi juhatusel valimisele. Valimisi toime-
tati kirjalikult. Juhatusse kuuluvad: E. Veimer, Zeller,
P. Kaur, K. Kõrvi, K. Rummus, K. Klemmiti.

T.Ö.Ü. Üleüldine teadusline ring
anteti nädalat paar tagasi. Korraldava toim-
konna poolt väljatöötatud põhjusnõu võeti esimesel
peakorralduse võimete muudatustega vastu, mis
see ringi juhatuse valis. Ringil on praegu üle
kümneksümme liikme. Ringil oli esimene referaat
õhtu 24. s. s. p. Korralduskoostööd algavad nii
pea kui ring saab omale kasuajalt laboratooriumi
abalaone tarvikuks.

7.

Teadamine.

24. s. s. p. on T.Ö.Ü. Keskkõhku nimega (kõhku)
tän. Tal. linna poeplastide gümnas. koolis Tallinnas.
~~õhtu~~ ringide esitajate ühine koosolek keemika-
matemaatika ajas.

T.Ö.Ü. Keskkõhku.

T.Ö.Ü. Dramaatiline

õhtu otsustas T.Ö.Ü. Keskkõhku toetada naissoo
margaga, ning määras viisade munka so-
matnoogu soetatamiseks. Sama õhtu korraldab
27. detsembril s. a. Dramaatiline esineja ühise-
daga, Merepojad!

+

Õppivas noorus on tekkinud vabatahtlik
noorte kirjastus-ühendus, et võimaldada ringide
ajakirjade ja rahalist noorus häälekanaliga
korraldada väljaandmist.

26. novembril 1919.

Ilmus T.Ö.Ü. Keskkõhku toimikule.

VABA SÖNA

№ 6.

3., 4. ja 5. jaanuaril 1920. a. on Tallinnas Üleriikline
Õppe- ja Noorsoo

KONGRESS.

Lugjatele õppumitele.

Savaliselt maksavad praegu ajakirjanduse
registreerimise kohta ajutised määrused. Minalt
peab iga ajaleht & V. Siseministeeriumi trüki-
asjade osakonnas registreeritud olema. Seda
nõuti ka T. O. No. Kesklidri häälekandjalt
«Vaba Sõna lt», mis ka täidetud. Vastutavana
toimetajana kirjutas alla Hermann Jänes,
kuna tegev toimetus endiselt tööd jätkab.
Mis puutub «Vaba Sõna» edespidisse väljaandmise
ning suurendamisse, siis kavatses toimetus
ahiraha saanisel lehte trükitult ja suurendat
arvul väljaanda.

Toimetus.

Vastusena Ühemaalsele Resonansile

Imelikka asju kuulutab "Üdismaa" "Harju".
Maakonna Ü. N. II Kongressi kohta. Ü. O. N. Keskbüroo teeb väga "targa" otsuse, süüdistades Tallinnlasi omist võimupiiridest üle astumises. Seda, samana ei saa aga muuks kui, täiesti järelekaalumatuks, taktituna ja ekslikuks "tunnistada, kusjuures ülalmainitud keskbüroo enda loogika ja terve mõistuse piiridest üle läinud, kalvates õppurite algatust ja püüet neid organiseerida neidas parem, peistes formaalse kõrgema õppi või noorsoo liikumise ratta vahel. Sellele samana vastu ei saa ainult protesteerida, siin peab "ülalmainitud" keskbüroo areandma oma tegevusi.

Ü. O. N. Keskbüroo arvamusel võib maakonna kongress ainult need funktsioone käsitada, mida talle Ü. O. N. Keskbüroo lubab, neid hoidke jumal, et kuigi seda "kõrgemat võimut" ei hanna kritiseerida, olguigi et ta ise arvusaab Keskbüroo de soovimatuid tagajärgedest, sest siis oled sa formaalsusest (võimupiiridest) üle astunud, ning seda peab Ü. O. N. Keskbüroo (nagu näha) kõige lähemas. Kas see offitsiaalsus takistab, hävitab õppurkonna tegevust, või ei, seda ei küsi Ü. O. N. Keskbüroo, vaid sa pead sõna kuulama, tema käsu punktipealt täitma, niisamuti, on nad kasulikuks või kahjulikuks sulle, sa pead kannatama vaid

selt, ehk küll oleid hävinemas, kuni järgmise Üle-
maalise Kongressini, kus võid enda hädast jut-
tu teha. Ja niisugust käskimise võimne larvi-
tab U. Keskbüroo, kui ta protesteerib (ime et ta ei
nult protesteerib) Harju Maakonna O.N. II Kon-
gressi otsuste elluviimise vastu.

Ja on siis tõesti U. O. N. Kongressi tegevus võimu-
piiridest üleastumine? Võeti ju I U. O. N. Kongres-
sil resolutsioon vastu, kus I U. O. N. Kongressil vastu-
võetud resolutsioonid alles siis maksma hakkaksid,
kui Maak. Kongressid nad on kinnitand, muidugi,
esimesel vahetustusel võeti nad igal pool kohi vas-
tu, kuid neid oleks võidud ka kinnitamata jätta
ja kui nad kinnitati teadmatusel põhjal, siis või-
dakse neid ka pärast, kui nad praktiliselt kokku-
langevad, täheks tunnistada.

„Uudismaa'le.“

Tartlased nõuivad ja kirjutavad, -tallinnlased
teinud „Uudismaa' kohta“ väga targa otsuse. Imelikul
viisil soovivad nad aga samu reforme, mis tal-
linnlased omal kongressil vastuvõtsid, kuna tart-
lased sellajal endi Keskbüroode süsteemist kõrvi-
ni vaimustatud olid. Oma seisukohta kaitsesid
tallinnlased ka Maakondade Keskbüroode esitajate
ühisel nõupidamisel, Tallinnas 15, 16 II, soovita-
des ülemaalist ajakirja lahutada. kahens iseseis-
vaks osaks: Jurisprudentsus ja ametlikus, vii-
mast O. N. häälendamana väljaandes.

Teen kuulajad tarllased seda enamvähem tra-
pootitult. Seljalaga ahmised nad aga sama
mõtte omale, seda Uudismaas & Sooma seis-
kohana etteanus ja tallinnlaste seisukohta võtta
vaks ja kahtlasiks tunnistades.

Ülemaaline Öppiva Noorsoo

Kongress

peetakse Tallinnas 3., 4. ja 5. jaanuaril 1920. ära.

Päevakorras:

- 1) Avamine.
- 2) Präsiidiumi valimine.
- 3) Mandatkommissjoni valimine.
- 4) Kongressi otsusvõimuliseks tunnistamine.
- 5) Päevakorra täiendamine.
- 6) Aruanded kohtadelt.
- 7) Noorsoo organiseerimine:
 - a) maakondade kongressid ja keskbürood,
 - b) ülemaaline kongress ja keskbüroo.
- 8) Klassi ja kooli komiteed.
- 9) Noorsoo häälkandja küsimus.
- 10) "Concordia" küsimus.
- 11) Valimised.
- 12) Referaadid noorsoo eriküsimuste üle.

- 13) Kohtadel algatud küsimused.
14) Läbirääkimised.

Ü. O. N. Kongressist võtavad osa kõik õppiva noorsoo organisatsioonid, mille liikmete arv vähemalt 15 ning kõik keskkoolide ehk neile vastava asukavaga õpetajad. Keskjuures arvukselt iga 100 õpilase kohta 1 kl. valitakse 1 esitaja, samuti ka ringides ja ühingutes iga 100 liikme kohta 1 esitaja.

Kongressi korraldusse puutuvad tehnilised tööd võttis T. O. N. Kesklit oma peale. Siseministriult on sellekohane luba juba saadud, lähematel päevadel selgub kus, kuumides kongress ära peetakse.

Üleskutsed õppuritele.

Ülemaailse kongressi korraldamise tehnilised tööd võttis T. O. N. Kesklit oma peale, muuseas ka väljaspoolt sõitvatele kongressi saadikutele kortrite muretsemise. Sellepärast pöörab Kesklit kõige õppurite poole tungiva palvega väljaspoolt sõitjatele kongressi saadikutele kohapeal kongressi kestviseks kortrite muretsemises abiks olla, selleks kõike vaba ruumi ära kasutades. Kortrite arv umbes 100-120 saadikule muretsema. Lootes õppuritel aktiivset vastataolekut, palub T.

Õ. N. Keskkliit vabast ruumidest järgmistele isikutele teatada:

J. J. Kommertskoolis	—	Antje.
J. L. P. Gümnaasiumis	—	Jürgens.
I. J. L. P. Gümnaasiumis	—	Karu.
Ü. L. P. Gümnaasiumis	—	Männia.
K. Lenderi T. J.	—	Ilves.
A. Vestholmi P. J.	—	Pert.
Õhtu koolis	—	Sepre.
I. P. Realkoolis	—	Poom.
Ü. P. Realkoolis	—	Noor. T. O. N. Keskkliit.

T. O. N. Keskkliidu teadaanne II Ü. O. N. Kongressi saadikutele.

II Ü. O. N. Kongressile valitud saadikuid koolidest ning organisatsioonidest palub T. O. N. Keskkliit laupäeval, 20 dets. s.a., kella 3 Keskkliidu ruumidesse, L. P. Gümnaasiumi (Kloostri tänav.), eseloo-va kongressi üle nõupidamiseks ilmuda.

Tall. O. N. Keskkliidu juhataja: (allkiri).
kirjatoimetaja: (allkiri).

T. O. N. Dramaatiline ühing, kavatses küll „Kerepojad“ repertuaari võtta, aga abatud töö jäi mõnesugustel põhjustel pooleli. Praegu mõeldakse detsembril lõpetada Draamateatri pidustust toime panna. Jaanuaris sõidetakse „Kerepoistega“ Tartu. — Ettenähtud on mängida

K. Andrejevi „Gaudiamus“ mille tähtsime
üksil. = 1.

F. O. N. Kirjandusline ring.
kavatseb muustas peale juhi kirjanduse õhtu
toime panna milles sellised eeltood väi-
mas. Autoriks otsustati viimasel koosolekul —
Anna Laava võtta, mida vieti mitmekesi-
selt: nagu laulukoori, lauludega, deklama-
tsioonidega tahetakse näidata. Sealjuu-
res on ka rahalist sissetulekut loota, mida
hädasti nagu raamatute ostmiseks ja pa-
randamiseks tarvis. — N —

F. O. N. Üldise Sportringi asutamise
koosolek peeti ära pühapäeval, 17 s. k. p., kell 4
H. P. Realkooli ruumides. Säevanord, mis asuta-
jate liikmete poolt kokkuvõetud oli järgmi-
ne:

- 1) Peeraadid spordi tähtsusest
õppivas noorsoosning tegevuskava.
- 2) Liikmete registreerimine
- 3) Ajutise juhatuse valimine
- 4) Kohtadelt algatud küsimused

Kõrgele avaldustest tundus kindel tahtmine ja
rihtlase na tungiv tarvidus meie noor-
sporti, kui viimasel ajal hooletusse jäetud tege-
vusala, edendada, eriti just noorte seas spordi

ulada, teha mitmenülaselt näsi-
us. La olemas suuremaid kavatsusi.
Esialguseks korraldajaks ning põhjuskirja väl-
ja töötamiseks valdi 5 liikmeline ajutine
johatus, kuhu kuulusid: Weiss, Eder, Teder,
Kurna, Niggel.

— N —

O. N. Sinfonia orkester asuemisel.

Revenäädalal, 17 dets. kell 5, tuleb P. Q. (Kesklinna muumi-
dusse) O. N. Sinfonia orkester, mille järele meie
noored muusikandid nii palju on pidanud igat
sema. Meie noortel on küll olemas õpilaste Kataljo-
nis oma puhkpillide orkester, kuid see oli peadaja-
likult sõjalises otsustuses, juhuseiselt ja oleude sun-
nil kokkuvõttes ei vasta ta küllalt sellekohaste
nõuetele olgu et saal viisikuid häid jõude lei-
tub. Kuid koolides on olemas veel küll isikuid,
kes sel alal spetsialistid, ja Anurov orkester töö-
tab rahvaroheline olla. Arvatakse, kuidas ju-
ta peal jõulu vahetaja noort orkestrit mõndagi.

— N —

Väljaandja J. O. Keskliit

Vastutav toimetaja:

Jermann Jänis.

Tallinnas, 16^{al} jõulu-kuu päeval 1919 aas.

Köidetus 14. mail 1928.

nr. 2-6.
puedes nr. 1.

